

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleidingen
Optometrie en Orthoptie
voltijd

Hogeschool Utrecht

De kracht van
kennis.

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleidingen
Optometrie en Orthoptie
voltijd

Hogeschool Utrecht

CROHO nr. 34549 en 34567

Hobéon Certificering

Datum

28 februari 2017

Auditpanel

Drs. R.B. van der Herberg

Dr. A.A.M. Schneemann

S.H.A. Laarakkers MSc

K. Nanninga

Secretaris

G.C. Versluis

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	5
3.	INLEIDING	9
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	11
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	27
6.	AANBEVELINGEN	29
BIJLAGE I	Scoretabel	31
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	33
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	39
BIJLAGE IV	Overzicht auditpanel	41

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Hogeschool Utrecht
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	a. Optometrie b. Orthoptie
registratienummer croho	a. 34549 b. 34567
domein/sector croho	Gezondheidszorg
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	a. Bachelor of Science b. Bachelor of Science
aantal studiepunten	240 EC
afstudeerrichtingen	n.v.t.
locatie	Utrecht
variant	Voltijd
joint programme	n.v.t.
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	16 november 2016
contactpersoon opleiding	Nancy Hartgring nancy.hartgring@hu.nl

Basisgegevens **hbo-bacheloropleiding Optometrie**, voltijd¹

bron: FG-systeem Osiris
peildatum: 10-12-2015

instroom (aantal)	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd	119	126	130	148	159	181
uitval (percentage)						
uit het eerste jaar ²	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd	36%	46%	53%	41%	26%	41%
uit de hoofdfase ³				2008	2009	2010
▪ voltijd				6%	14%	6%
rendement (percentage) ⁴				2007	2008	2009
▪ voltijd				65%	78%	57%
docenten (aantal + fte)			aantal		Fte	
▪ voltijd				43	23,5	
opleidingsniveau docenten (percentage) ⁵ voor Optometrie en Orthoptie samen			Bachelor	Master	PhD.	
▪ voltijd				20%	65%	15%
docent–student ratio ⁶						
▪ voltijd				1:22		
contacturen (aantal) ^{7*}			1 ^e jaar	2 ^e jaar	3 ^e jaar	4 ^e jaar
▪ voltijd				13	21	26
						4

*exclusief stage: jaar 1- 8 uur, jaar 2- 8 uur, jaar 3/ 4 - 24 uur.

¹ Bron: Basisgegevens opleidingsbeoordelingen 'Indicatoren en definities', Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, 19 februari 2015.

² Het aandeel van het totaal aantal bachelorstudenten (eerstejaars ho) dat na één jaar niet meer bij de opleiding staat ingeschreven, zo mogelijk voor de laatste zes cohorten.

³ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat in de nominale studieduur zonder het diploma te hebben behaald alsnog uitvalt uit de opleiding, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

⁴ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat het bachelordiploma haalt in de nominale studieduur + één jaar, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

⁵ Het aandeel docenten (onderwijzend personeel) met een hbo, master en PhD in het totaal aantal docenten (onderwijzend personeel).

⁶ De verhouding tussen het totaal aantal ingeschreven studenten en het totaal aantal fte's aan onderwijzend personeel van de opleiding in het meest recente studiejaar.

⁷ Het gemiddeld aantal klokuren per week aan geprogrammeerde contacttijd, voor ieder jaar van de opleiding.

Basisgegevens **hbo-bacheloropleiding Orthoptie**, voltijd⁸

bron: FG-systeem Osiris
peildatum: 10-12-2015

instroom (aantal)	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd	40	51	65	77	59	61
uitval (percentage)						
uit het eerste jaar ⁹	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd	38%	47%	58%	61%	53%	67%
uit de hoofdfase ¹⁰				2008	2009	2010
▪ voltijd				14%	12 %	11%
rendement (percentage) ¹¹				2007	2008	2009
▪ voltijd				86%	71%	64%
docenten (aantal + fte)			aantal		Fte	
▪ voltijd			13		6,6	
opleidingsniveau docenten (percentage) ¹² voor Optometrie en Orthoptie samen			Bachelor	Master	PhD.	
▪ voltijd			20%	65%	15%	
docent–student ratio ¹³						
▪ voltijd			1:26			
contacturen (aantal) ^{14*}			1 ^e jaar	2 ^e jaar	3 ^e jaar	4 ^e jaar
▪ voltijd			12	17	20	4

*exclusief stage: jaar 2 – 16 uur, jaar 3 / 4 – 24 uur

⁸ Bron: Basisgegevens opleidingsbeoordelingen 'Indicatoren en definities', Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, 19 februari 2015.

⁹ Het aandeel van het totaal aantal bachelorstudenten (eerstejaars ho) dat na één jaar niet meer bij de opleiding staat ingeschreven, zo mogelijk voor de laatste zes cohorten.

¹⁰ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat in de nominale studieduur zonder het diploma te hebben behaald alsnog uitvalt uit de opleiding, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

¹¹ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat het bachelordiploma haalt in de nominale studieduur + één jaar, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

¹² Het aandeel docenten (onderwijzend personeel) met een hbo, master en PhD in het totaal aantal docenten (onderwijzend personeel).

¹³ De verhouding tussen het totaal aantal ingeschreven studenten en het totaal aantal fte's aan onderwijzend personeel van de opleiding in het meest recente studiejaar.

¹⁴ Het gemiddeld aantal klokuren per week aan geprogrammeerde contacttijd, voor ieder jaar van de opleiding.

2. SAMENVATTING

De opleidingen Optometrie en Orthoptie richten zich op de kaders die de overheid stelt in de wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (BIG).

De optometrist richt zich op de gezondheid van de ogen en is in staat eventuele oogafwijkingen en oogziekten op te sporen.

De orthoptist specialiseert zich op het gebied van onderzoek en behandeling van stoornissen zoals scheelzien, luie ogen en dubbelzien. Optometrie is vooral gericht op meting en diagnostiek, terwijl Orthoptie naast onderzoek en diagnostiek een relatief sterke behandelcomponent heeft.

Afgestudeerden van de opleidingen Optometrie en Orthoptie kunnen zowel in de eerste als tweede lijn in de oogzorg aan het werk, bijvoorbeeld in instellingen voor slechtzienden, ziekenhuizen, refractie-chirurgische centra, onderzoekscentra en in de eerste lijn als paramedicus of als optometrist in een optiekzaak.

Deze samenvatting betreft zowel de hbo-bacheloropleiding Optometrie als de hbo-bacheloropleiding Orthoptie. Het onderwijs- en toetsconcept is bij beide opleidingen eender, evenals de totale opbouw van het programma. De inhoud van het programma van beide opleidingen komt gedeeltelijk overeen.

Standaard 1. Beoogde eindkwalificaties

De opleidingen Optometrie en Orthoptie zijn uniek in Nederland. Ze hebben de beoogde eindkwalificaties afgeleid van de beroepsprofielen, waarover zij hebben afgestemd met de beroepsverenigingen en de beide beroepenveldcommissies. Daarmee hebben ze ervoor gezorgd dat de eindkwalificaties voldoen aan de eisen die het werkveld aan afgestudeerden stelt.

Qua opzet zijn de beide competentieprofielen grotendeels aan elkaar gelijk. In de uitwerking hebben de opleidingen de competenties beroepsspecifiek gemaakt. De competenties voldoen aan het bachelorniveau, zo blijkt uit de vergelijking met de Dublin Descriptoren.

Dat het niveau voldoet aan Europese standaarden, blijkt ook uit de twee buitenlandse accreditaties die de opleiding Optometrie verwierf en het recht een Europees Diploma Optometrie uit te mogen reiken. Ook de opleiding Orthoptie streeft een Europees diploma na. De opleidingen onderhouden contacten met oogzorgopleidingen in Europa.

Kritisch reflecteren, het hebben van een onderzoekende houding en het doen van onderzoek krijgt aandacht in de uitwerking van de opleidingscompetenties 'onderzoeken' en 'innoveren'. De opleidingen zijn thans bezig met het nader definiëren van het onderzoekend en reflectief vermogen in het project 'Reflective Practitioner'.

Met het oog op het opleiden van de oogprofessional van de toekomst en taakherschikking acht het auditteam het belangrijk dat het gesprek over actualisering van de beroepsprofielen is begonnen; zowel tussen de beide beroepsverenigingen als tussen beroepsverenigingen en de beide opleidingen als tussen de docenten van de opleidingen Optometrie en Orthoptie onderling. De focuspunten die de opleidingen hebben, sluiten goed aan bij wat het werkveld nodig heeft: een T-shaped professional, die ondernemend is en aandacht heeft voor/kennis heeft van zorg en technologie (e-Health). In projectvorm werken de opleidingen binnen het Instituut voor Paramedische Studies mee aan de uitwerking van de eerste plannen voor de T-shaped professional.

Het auditteam is van oordeel dat de set competenties van beide opleidingen voldoen aan de basiskwaliteit en acht 'voldoende' zeker op zijn plaats. Het is belangrijk dat de opleidingen op korte termijn volgende stappen zetten in het actualiseren van de competenties en er samen met de twee beroepsverenigingen, de beroepenveldcommissies, met elkaar en met de andere opleidingen in het instituut voor Paramedische Studies voor zorgen dat de studenten klaar zijn voor de toekomst. Dit proces is gestart en de opleidingen zijn de juiste weg ingeslagen.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Aan de opleidingen is een goed gekwalificeerd en nauw bij de studenten betrokken team verbonden, dat zorgt voor een sterk op de beroepspraktijk gericht programma.

De geformuleerde leerdoelen met kritische prestatie-indicatoren op drie verschillende niveaus zorgen ervoor dat het voor alle betrokkenen duidelijk is, wat de opleidingen precies van de student verwachten. De opleidingen hebben zich bij de uitwerking van de leerdoelen gebaseerd op de niveau-opbouw van Dreyfus. De studenten kunnen door het programma van Optometrie of Orthoptie te doorlopen de vereiste competenties voor een optometrist of orthoptist ontwikkelen. Daarnaast bestaat de mogelijkheid voor studenten om beide opleidingen naast elkaar te volgen in een korter tijdsbestek. Dat is een mooi aanbod.

Het auditteam is onder de indruk van de verbeterlagen die de opleidingen de laatste jaren hebben gemaakt. Ook hebben de opleidingen een ambitieuze agenda.

In de pré-kliniek en de opleidingskliniek en gedurende de verschillende (langdurende) stages krijgen de studenten veel gelegenheid hun vaardigheden te ontwikkelen en praktijkervaring op te doen. Daarmee starten de opleidingen al vroeg in de studie. De invulling daarvan verschilt per opleiding.

De opleidingen borgen de kwaliteit van de stageplekken en de stagebegeleiding goed door de inzet van een auditcommissie die de stageplekken certificeert en door het organiseren van jaarlijkse stagebijeenkomsten met de stagebegeleiders. De voorzieningen in de (pré-)kliniek zijn state-of-the-art.

De opleidingen zorgen er met de leerlijn EBP voor dat de studenten een onderzoekende houding ontwikkelen en kritisch reflecteren op het eigen handelen. De opleidingen zullen het onderzoekend en reflectief vermogen nog uitwerken in het programma na herdefiniëring van de competentie 'reflective practitioner'.

De internationale dimensie komt voldoende aan bod. Studenten doen vroegtijdig kennis op van (vernieuwingen in de) oogzorg in het buitenland, kunnen een buitenlandstage lopen en participeren in internationale missies van hulporganisaties op het gebied van oogzorg.

Het auditteam is van oordeel, dat de opleidingen het probleem van de lage rendementen heel serieus hebben aangepakt/aanpakken door betere voorlichting vooraf over de bèta-inhoud, duidelijke communicatie gedurende de opleiding, intensieve studiebegeleiding, verbetering in de toetsing en decentrale selectie. Het is belangrijk dat de opleidingen hier aandacht aan blijft besteden.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande sterke punten (sterk op de beroepspraktijk gericht programma, duidelijke leerdoelen, veel gelegenheid tot oefenen in de (pré-)kliniek en op de verschillende stageadressen, goed gekwalificeerd team) tot het oordeel 'goed' voor deze standaard voor beide opleidingen. De ontwikkelpunten waarmee de opleidingen al bezig zijn (onderzoekend en reflectief vermogen en verhoging rendementen Orthoptie), staan dit oordeel niet in de weg.

Standaard 3. Toetsing

De opleidingen toetsen op een valide, betrouwbare en inzichtelijke wijze. De opleidingen hanteren een toetsplan en toetsmatrijzen waaruit blijkt dat zij alle competenties, kennis en vaardigheden op een steeds hoger niveau toetsen met behulp van verschillende passende toetsvormen.

De kwaliteit van de toetsen is op orde. Testvision biedt goede mogelijkheden voor de digitale toetsing en voor het analyseren van toetsuitslagen. Een adequaat hulpmiddel voor vergroting van betrouwbaarheid en validiteit.

De individuele component in de opdrachten die de studenten samen uitvoeren, zou beter traceerbaar moeten zijn via de handleiding en in de beoordelingsformulieren.

De examencommissie en Toets Expertgroep (TEG) borgen de kwaliteit van het toetsen en beoordelen goed. Het auditteam was onder de indruk van de activiteiten die de beide commissies in dit verband uitvoeren. De examencommissie heeft een duidelijke eigen agenda met actiepunten die ze wil (laten) aanpakken. De TEG ondersteunt de examinatoren bij de uitvoering van de toetsing, draagt bij aan het ontwerp van toetsplan en toetsmatrijzen en ziet volgens een kwaliteitscyclus toe op toetsanalyses en het uitvoeren van verbeteracties.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande tot het oordeel 'goed' voor deze standaard voor beide opleidingen.

Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties

Het auditteam heeft geconstateerd dat de afgestudeerden op het gewenste niveau als optometrist of orthoptist functioneren in het werkveld.

De studenten hebben in hun eindwerken (o.a. het portfolio van de afstudeerstage, de beschreven cases in het kader van klinisch redeneren en het artikel dat zij schreven naar aanleiding van hun onderzoek) aangetoond dat zij op het vereiste bachelorniveau beschikken over de competenties van een startbekwaam optometrist of orthoptist. Uit de portfolio's blijkt dat de studenten alle vereiste competenties op minimaal niveau 3 - het niveau van een startbekwaam optometrist of orthoptist - hebben aangetoond.

Het auditteam beoordeelde alle artikelen met minimaal een voldoende. Het auditteam zag nog ruimte voor verbetering. Veel onderzoeken betroffen literatuuronderzoek. Dit onderzoek zou op een hoger niveau getild mogen worden. Ook de praktijkgerichtheid is een aandachtspunt. De opleidingen zijn al bezig met wijzigingen in het afstudeeronderzoek. In sommige artikelen behoefde het gebruik van de Nederlandse taal nog aandacht.

De alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld zijn tevreden over het gerealiseerde niveau van de afgestudeerden.

Met inachtneming van de genoemde ontwikkelingspunten in het onderzoek (literatuuronderzoek op een hoger niveau tillen, realistisch in de tijd uit te voeren (literatuur)onderzoek, praktijkgerichtheid en correct gebruik van de Nederlandse taal), acht het auditteam een oordeel 'voldoende' voor deze standaard op zijn plaats voor beide opleidingen.

Algemene conclusie:

De goed gekwalificeerde en nauw bij de studenten betrokken docenten van de opleidingen Optometrie en Orthoptie bieden een sterk op de beroepspraktijk gericht programma waarmee studenten als startend optometrist of orthoptist aan de slag kunnen. De opleidingen hebben de laatste twee jaar forse slagen gemaakt in het optimaliseren van de organisatie en de opzet/inhoud van het onderwijs.

Omdat het auditteam standaard 4 als voldoende beoordeelt, komt hij op grond van de beslisregels van de NVAO tot het eindoordeel 'voldoende' voor de opleiding Optometrie en de opleiding Orthoptie.

Het auditteam beveelt de opleidingen aan:

- voort te gaan op de reeds ingeslagen weg en op korte termijn volgende stappen te zetten in het actualiseren van de competenties en het (gezamenlijk) curriculum;
- met de beroepsverenigingen, de beroepenveldcommissies, met elkaar en met de andere opleidingen in het instituut de dialoog (blijven) voeren over de oogzorgprofessional van de toekomst;
- onderzoeksvragen op te vragen bij het werkveld en het werkveld hiervoor tevens gevoelig te maken.

Den Haag, 28 februari 2017

Drs. R.B. van der Herberg,
voorzitter

G.C. Versluis,
secretaris

3. INLEIDING

Onderstaande rapportage betreft zowel de hbo-bacheloropleiding Optometrie als de hbo-bacheloropleiding Orthoptie. Het onderwijs- en toetsconcept is bij beide opleidingen eender, evenals de totale opbouw van het programma. De inhoud van het programma van beide opleidingen komt gedeeltelijk overeen.

Daar waar de opleidingen van elkaar verschillen, is dit duidelijk aangegeven in dit rapport.

De hbo-bacheloropleidingen Optometrie en Orthoptie maken samen met vier andere hbo-bacheloropleidingen deel uit van het Instituut voor Paramedische Studies (IPS) van de Faculteit Gezondheidszorg van Hogeschool Utrecht. De beide andere instituten van de Faculteit zijn het Instituut voor Verpleegkundige Studies (IVS) en het Instituut voor Bewegings-Studies (IBS). De opleidingen hebben een aantal diensten gemeenschappelijk, waaronder de instituutsexamencommissie. Daarnaast beschikken de opleidingen over een opleidingskliniek, waar patiënten zich kunnen laten behandelen voor Oogzorg, Mondzorg, Huidzorg en Logopedie.

De opleidingen Optometrie en Orthoptie richten zich op de kaders die de overheid stelt in de wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (BIG).

De opleiding Optometrie richt zich op de gezondheid van ogen en leidt optometristen op die in staat zijn eventuele oogafwijkingen en oogziektes op te sporen. Een deel van de optometristen heeft naast algemene basiskennis een specialisatie zoals het aanmeten van hulpmiddelen voor slechtzienden of het aanmeten van speciale contactlenzen.

De opleiding kent een voltijd en een deeltijdvariant.

Ten tijde van de audit was de deeltijdvariant in afbouw. Deze variant was alleen toegankelijk voor opticiens met een mbo-4 diploma Optiek en een baan als opticien op een door de opleiding geschikt gevonden werkplek. Het wegvallen van eerder wel toegestane vrijstellingen maakte het programma te zwaar voor de studenten en bovendien nam de oorspronkelijke doelgroep vanuit het mbo in omvang af. Per 1 juli 2016 stonden er nog 46 studenten ingeschreven voor het laatste deel van hun studieperiode.

In onderstaande rapportage wordt de deeltijdvariant niet meer meegenomen.

De Orthoptie richt zich op het gebied van stoornissen van het mono- en binoculaire zien. De orthoptist is voornamelijk werkzaam in de tweedelijns gezondheidszorg. Daar houdt hij zich van oudsher bezig met het onderzoek en de behandeling van kinderen – waaronder 'prematuren' en gehandicapten. De orthoptist richt zich ook op patiënten in overige leeftijdscategorieën. Als het onderzoek onderliggende pathologie aan het licht brengt, verwijst de orthoptist door naar oogarts, neuroloog, kinderarts, internist of kaakchirurg.

De opleiding Orthoptie is een voltijdopleiding.

Kortom, Optometrie is vooral gericht op meting en diagnostiek, terwijl Orthoptie naast onderzoek en diagnostiek een relatief sterke behandelcomponent heeft.

Na het eerste studiejaar bieden de opleidingen de optometrie-studenten de mogelijkheid de studie Orthoptie ernaast te volgen en de orthoptie-studenten de mogelijkheid de studie Optometrie ernaast te volgen. Studenten kunnen met een extra investering van ongeveer 2,5 jaar de tweede studie afronden.

Aan de Faculteit Gezondheidszorg is het Kenniscentrum 'Innovatie van Zorgverlening' verbonden met de lectoraten: i) Leefstijl en gezondheid, ii) Chronisch zieken, iii) Vraaggestuurde zorg, iv) Logopedie, Participatie door Communicatie, v) Innovatie van Zorgprocessen in de Farmacie. Met ingang van september 2016 is hier nog het lectoraat Innovaties in de preventieve zorg aan toegevoegd.

Ontwikkeling sinds het vorige accreditatieonderzoek (2010)

Het auditteam van de vorige visitatie was overwegend positief over de opleidingen. Het auditteam gaf nog een aantal aanbevelingen met betrekking tot:

- de samenhang van het programma en de LOEP leerlijn die voor studenten niet voldoende zichtbaar waren;
- de (benodigde) begeleiding bij het opstellen van de onderzoeksvraag bij het afstudeerwerk;
- de soms te hoge beoordeling van eindwerken;
- de lage rendementen, met hoge uitvalspercentages in jaar 1 en lage diplomarendementen bij de beide optometrie varianten.

Naar aanleiding van deze aanbevelingen hebben de opleidingen meer werk gemaakt van duidelijke voorlichting aan zittende studenten en aanstaande studenten. Ook zijn de curricula tussen 2009 en 2011 herzien, waarmee het management ook een positief effect op de rendementen beoogde. Tevens hebben de opleidingen maatregelen voor de poort getroffen door de invoering van een assessment-procedure en verbeteringen aangebracht in de onderwijsorganisatie en in de ondersteuningsrol van de docenten.

In 2014 vond een interne audit plaats. De commissie was positief over de stand van zaken binnen de opleidingen en gaf nog een aantal adviezen:

- een duidelijker beschrijving van de relatie tussen de eindkwalificaties en de programma's;
- onderhouden van actieve relaties met het beroepenveld;
- uitvoering van het toetsbeleid.

De opleidingen zijn naar aanleiding van deze adviezen een expliciet beleid externe relaties gaan voeren: 'Binding met Buiten' gericht op zowel de doelstellingen, de onderwijsinhoud (het stageveld) en de eindkwalificaties. Ook hebben zij de ontwerprijnen in de curricula geëxpliciteerd en het toetsbeleid verder ontwikkeld. In het afstudeeronderzoek hebben zij de begeleiding bij de onderzoeksvraag versterkt en de individuele toetsing in het assessment geborgd.

In onderstaande rapportage beschrijft het auditteam onder de standaarden 1, 2, 3 en 4 zijn bevindingen met betrekking tot de hierboven beschreven punten.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie betreft geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor–master) en oriëntatie (hbo–wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Beide opleidingen Optometrie en Orthoptie zijn uniek in Nederland en de samenwerking tussen de beide opleidingen is uniek in Europa. Deze samenwerking levert een duidelijke taakverdeling op binnen de oogzorg, waardoor bijvoorbeeld de orthoptist zich kan verdiepen in zuiver orthoptisch werk, zoals het geven van operatie-advies aan de oogarts. In deze samenwerking zijn ze een voorbeeld voor andere landen.

De opleidingen hebben de beoogde eindkwalificaties afgeleid van de beroepsprofielen, waarover zij hebben afgestemd met de beroepsverenigingen en de beide beroepenveldcommissies. Qua opzet zijn de beide competentieprofielen grotendeels aan elkaar gelijk. In de uitwerking hebben de opleidingen de competenties beroepsspecifiek gemaakt. De verschillen tussen de opleidingen zijn vooral gerelateerd aan het verschil in beroep: Optometrie is vooral gericht op meting en diagnostiek, terwijl Orthoptie naast onderzoek en diagnostiek een relatief sterke behandelcomponent heeft.

De opleidingen hebben de competenties geordend in rollen van hulpverlener, manager en beroepsontwikkelaar. Deze ordening komt overeen met de indeling van het kwalificatieprofiel van de faculteit en het Hoger Gezondheidszorg Onderwijs (HGZO) in drie competentiedomeinen:

competentiegebied	beroepscompetenties
de orthoptist/optometrist als hulpverlener	a. screenen/diagnosticeren/plannen
	b. therapeutisch handelen
	c. preventief handelen
de orthoptist/optometrist als manager	a. organiseren
	b. ondernemen
de orthoptist/optometrist als beroepsontwikkelaar	a. onderzoeken
	b. innoveren

De opleidingen richten zich ook op de kaders die de overheid stelt in de wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (BIG) en de eisen die in de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) zijn gesteld aan de vakken die worden aangeboden en aan de inhoud van de stage van de opleidingen Optometrie en Orthoptie.

De opleidingen hebben een koppeling gemaakt van de competenties met de Dublin Descriptoren. Hiermee laten zij zien, dat de competenties op bachelorniveau zijn geformuleerd. Voorbeelden hiervan zijn:

Kennis en inzicht:

- De student heeft kennis van en inzicht in het optometrisch/orthoptisch preventief en curatief handelingsproces op basis van kennis uit de biomedische- en gedragswetenschappen
- De student heeft kennis van en inzicht in het Nederlands zorgstelsel en in kwaliteit en beleid in de zorg.

Oordeelsvorming:

- De student voert een optometrisch/orthoptische anamnese en onderzoek uit en stelt een diagnose conform optometrische/orthoptische richtlijnen.

Voor een niveau-vergelijking in het oogzorgdomein richten de opleidingen zich op opleidingen in het buitenland. De opleiding Optometrie heeft twee buitenlandse accreditaties ontvangen: van de General Optical Council of Optometry and Optics (GOC) sinds 2013 en voor het Europees Diploma (European Council of Optometry and Optics (ECOO) sinds 2016. Sinds 2016 is de opleiding Optometrie derhalve bevoegd om het Europees diploma Optometrie aan haar studenten uit te reiken.

Borging actualiteit

Het auditteam heeft geconstateerd dat de beide oogzorgopleidingen alert zijn op de actualiteit van het beroepsprofiel, de competenties en het daaruit voortvloeiende curriculum. Er ontstaat steeds meer overlap in de competenties en werkterreinen van beide beroepen. Dit zou kunnen leiden tot nog meer overeenkomsten in het curriculum of mogelijk één curriculum met specialisaties. Ook komt er mogelijk een verdere taakherschikking voor de optometrist, waarbij hij (delen van) taken van de oogarts overneemt; bijvoorbeeld op het terrein van screening van diabetes en glaucoom.

De dialoog over bovenstaande is gestart tussen de beide beroepsverenigingen. De opleidingen zijn hier nauw bij betrokken en stimuleren de dialoog. Ook binnen de opleidingen zelf is het gesprek hierover nog niet afgerond en bestaan er onder docenten nog verschillende zienswijzen, zo heeft het auditteam geconstateerd.

De beroepsverenigingen hebben aangegeven, dat zij de leiding wensen te nemen in de wijzigingen/aanpassingen. Zij zijn vanaf september 2016 in een gezamenlijk project gestart de beide beroepsprofielen onder de loep nemen, in het licht van de actuele ontwikkelingen in de zorg met meer nadruk op preventie en een sterker patiëntgecentreerde aanpak. Voor de oogzorg betekent dit onder meer een (nog) sterker aanwezig zijn in de eerste lijn en meer interprofessionele samenwerking. Ook moet er duidelijkheid komen of bepaalde door het beroepenveld gewenste specialisaties binnen of na de opleiding een plek moeten krijgen. De beroepsverenigingen en opleidingen hopen de verkenning in het voorjaar van 2017 af te hebben. Op basis van de uitkomsten zullen de opleidingen hun competenties actualiseren en de opzet en inhoud van hun curriculum herontwerpen en ook de gezamenlijkheid in de curricula versterken.

De opleidingen zijn intussen met de andere opleidingen van het Instituut Paramedische Studies (IPS) al op zoek hoe en wanneer zij studenten kunnen laten samenwerken (in teams) en wat de learning outcomes voor elke opleiding moeten zijn. Doel is de studenten op te leiden tot T-shaped professionals. Maar ook aan aspecten als ondernemerschap en zorg en technologie (e-Health) willen zij aandacht besteden. Die aspecten behoeven nog versterking met het oog op het opleiden van de professional van de toekomst, aldus de docenten.

Onderzoek

De opleidingen willen hun studenten opleiden tot bekwame beroepsbeoefenaren die kritisch reflecteren op het eigen handelen (reflective practitioners) en die met deze onderzoekende houding actief bijdragen aan de verdere ontwikkeling van het beroep. Twee van de competenties van de opleidingen richten zich daarom expliciet op 'onderzoeken' en 'innoveren'. In aansluiting op de ontwikkelingen in de beroepspraktijk zijn de opleidingen in september 2016 gestart met het nader uitdiepen van de kwalificatie 'reflective practitioner' in het project 'Reflective Practitioner Oogzorg'. In dit project zullen de opleidingen het onderzoekend en reflectief vermogen nader definiëren en vervolgens in het onderwijs nader uitwerken.

Internationale dimensie

Zoals al hierboven is beschreven, heeft de opleiding Optometrie twee internationale accreditaties ontvangen en mag zij het Europees diploma Optometrie aan haar afgestudeerden uitreiken. Dit bevordert de mobiliteit van optometristen binnen Europa.

De opleiding Optometrie is lid van de Optometry School Council, waar de inhoud van het curriculum van de GOC-geaccrediteerde opleidingen besproken en vergeleken wordt. Docenten Orthoptie hebben aan de wieg gestaan van de opzet van het overleg tussen de Europese Orthoptie-opleidingen. Zij zijn oprichter en voorzitter van het Education Committee van de Orthoptistes de la Communauté Européenne (OCE). Deze commissie beoogt net als voor de Optometristen een Europees diploma Orthoptie te ontwikkelen, waarin de inhoud van de verschillende Europese Orthoptie opleidingen op elkaar worden afgestemd.

Contacten met het werkveld en vakgenoten

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleidingen op verschillende manieren contact onderhouden met vakgenoten en vertegenwoordigers vanuit het werkveld, waarbij o.a. gesproken wordt over de eisen aan de afgestudeerden en de opzet en inrichting van de programma's. Dat gebeurt o.a. op de volgende manier:

- beide opleidingen kennen een beroepenveldcommissie, waarmee ze afstemmen over de eindkwalificaties en de opzet en inhoud van het curriculum;
- beide opleidingen hebben regelmatig contact met de beroepsverenigingen;
- beide opleidingen participeren in Europees verband in een Committee/Council met vakgenoten van oogopleidingen in het buitenland;
- verschillende docenten van beide opleidingen zijn daarnaast internationaal actief in bijdragen op congressen, in besturen en (educatie)commissie(s).

Weging en Oordeel

De opleidingen hebben de beoogde eindkwalificaties afgeleid van de beroepsprofielen, waarover zij indertijd hebben afgestemd met de beroepsverenigingen en de beide beroepenveldcommissies. Daarmee hebben ze ervoor gezorgd dat de eindkwalificaties voldoen aan de eisen die het werkveld aan afgestudeerden stelt. De competenties voldoen aan het bachelorniveau, zo blijkt uit de vergelijking met de Dublin Descriptoren.

Dat het niveau voldoet aan Europese standaarden, blijkt ook uit de twee buitenlandse accreditaties die de opleiding Optometrie verwierf en het recht een Europees Diploma uit te mogen reiken. Dat is een goed teken. Het is een mooi dat ook de opleiding Orthoptie een Europees diploma nastreeft.

De opleidingen onderhouden contacten met oogzorgopleidingen in Europa.

Kritisch reflecteren, het hebben van een onderzoekende houding en het doen van onderzoek krijgt aandacht in de uitwerking van de opleidingscompetenties. De opleidingen zijn bezig met het nader definiëren van het onderzoekend en reflectief vermogen.

Met het oog op het opleiden van de oogprofessional van de toekomst en taakherschikking acht het auditteam het belangrijk dat het gesprek over actualisering van de beroepsprofielen is begonnen; zowel tussen de beroepsverenigingen als tussen beroepsverenigingen en de beide opleidingen als tussen de docenten onderling. De focuspunten die de opleidingen hebben sluiten goed aan bij wat het werkveld nodig heeft: een T-shaped professional, die ondernemend is en aandacht heeft voor/kennis heeft van zorg en technologie (e-Health). In projectvorm werken de opleidingen al mee aan de uitwerking van de eerste plannen voor de T-shaped professional.

Het auditteam is van oordeel dat de set competenties van beide opleidingen voldoen aan basiskwaliteit en acht 'voldoende' zeker op zijn plaats. Het is belangrijk dat de opleidingen op korte termijn volgende stappen zetten in het actualiseren van de competenties en er samen met de beroepsverenigingen, de beroepenveldcommissies, met elkaar en met de andere opleidingen in het instituut voor zorgen dat de studenten klaar zijn voor de toekomst. Dit proces is gestart en de opleidingen zijn de juiste weg ingeslagen.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting NVAO: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Inhoud en vormgeving programma

Koppeling competenties – programma

De opleidingen hebben de competenties uitgewerkt in leerdoelen met prestatie-criteria. In deze uitwerking wordt de beroepsspecifieke inkleuring naar optometrie en orthoptie helder.

Het onderwijs loopt op in moeilijkheidsgraad van eenvoudig gestructureerde taken met veel begeleiding tot complexe, integrale beroepstaken die de student zelfstandig uitvoert en vanuit het onderwijs kan vertalen naar de reële beroepspraktijk. De opleidingen hebben zich bij de uitwerking van de leerdoelen gebaseerd op de niveau-opbouw van Dreyfus. Niveau 3 geldt daarbij als het niveau van de beginnend beroepsbeoefenaar. Dit hebben de opleidingen in een competentiematrix duidelijk vastgelegd.

Opzet en inhoud van de programma's

De programma's van beide opleidingen zijn op gelijke wijze in fasen opgebouwd. Daarnaast bevatten de opleidingen een flink aantal dezelfde studieonderdelen. In het eerste studiejaar betreft dat zelfs 60% van het aanbod (35 EC). Dit betreft vakken als anatomie, Evidence Based Practice (EBP), oogheelkunde, pathologie en refractie. Ook hebben de opleidingen de stage met haar onderdeel klinisch redeneren en het afstudeeronderzoek op een vergelijkbare manier ingericht.

In het eerste en tweede studiejaar hebben de studenten van de beide opleidingen gezamenlijke colleges met daarnaast apart geroosterde opleidingsspecifieke lessen.

De verschillen tussen de opleidingen – gerichtheid op onderzoek en diagnostiek (Optometrie) en gerichtheid op onderzoek en diagnostiek en een relatief sterke behandelcomponent (Orthoptie) - komen vooral tot uiting in het programma van studiejaar 2 en 3 en in de stage-opbouw.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleidingen de laatste twee jaren forse slagen hebben gemaakt in het optimaliseren van de organisatie en de opzet/inhoud van het onderwijs. Dit is ook wat de studenten vertelden tijdens de audit. Beide opleidingen zijn veel beter geordend en de informatie over de programma's is duidelijk.

In studiejaar 1 leggen de opleidingen de basis. De opleidingen hebben beide een Body of Knowledge and Skills (BoKS) opgesteld, waarin zij de te verwerven kennis en vaardigheden hebben beschreven. De opleidingen verlangen al vanaf het eerste studiejaar dat de studenten hun handelen met kennis onderbouwen. Hiermee zorgen zij voor een integratie van kennis en handelen.

In de studiejaren 2 en 3 ligt het accent op verdieping van de lesstof en neemt de complexiteit van de opdrachten toe. In deze fase staat verdieping van kennis, vaardigheden en attitude op de meer specifieke gebieden van hetzij Optometrie hetzij Orthoptie centraal. Zo besteedt de opleiding Optometrie aandacht aan 'klinische Optometrie', 'contactlenzen' en 'binoculair zien'. Voor Orthoptie betreft het de beroepsgebieden 'amblyopie', 'sensoriek en anomalieën van het binoculair zien' en 'mobilitaatsstoornis'.

De opleidingen nemen praktische vaardigheden en communicatieve vaardigheden geleidelijk op in de integrale opdrachten.

Gedurende de hele studie is praktijkonderwijs ingebouwd. (Zie paragraaf praktijkleren en stage.)

Met de plannen voor het opleiden van studenten tot T-shaped professionals, zijn de opleidingen volop bezig. (Zie standaard 1.)

De werkvormen die de opleidingen hanteren, zijn passend bij de verschillende modules. Naast de traditionele hoorcolleges en werkcolleges voor kennisoverdracht, zijn de docenten ook gestart met vormen van blended learning. Docenten zetten bijvoorbeeld kennisclips en zelfstudiemateriaal op de digitale leeromgeving HUBL¹⁵ en vragen de studenten hier voorafgaand aan de les kennis van te nemen. In de les zelf is er zodoende (meer) ruimte voor verhelderingsvragen, voor verdieping en actieve werkvormen. Daarmee benutten de docenten de contacttijd efficiënt.

De opleidingen bespreken het onderwijsprogramma in reguliere bijeenkomsten met de beroepenveldcommissies, de beroepsverenigingen en de klankbordgroepen van stagebegeleiders. Ook vragen zij de inbreng van experts op specifieke onderwerpen. Als resultaat hiervan is bijvoorbeeld het contactlensonderwijs geactualiseerd.

Zoals al onder standaard 1 is vermeld, participeren de opleidingen in het project van het instituut om de T-shaped professional vorm te geven. De opleidingen zullen de uitkomsten uit dit project meenemen in de herziening van het curriculum.

Praktijkleren en stage

Het auditteam heeft geconstateerd dat de beide opleidingen een sterk op de beroepspraktijk gericht programma bieden. De studenten kunnen hun vaardigheden zowel in het pré-klinische en klinische onderwijs ontwikkelen als in de externe stages. De opdrachten zijn gerelateerd aan wat de studenten later als beroepsbeoefenaar moeten doen.

In de pré-kliniek oefenen studenten op elkaar. Daarna volgt een combinatie van praktijklessen met onderwijs in de opleidingskliniek: de zogenoemde interne stage. Daarin behandelen studenten onder begeleiding van een docent patiënten. De interne stage in het derde of vierde studiejaar omvat 15 EC.

In het eerste of tweede studiejaar lopen de studenten ook een externe stage. De invulling daarvan verschilt per opleiding.

In het derde en vierde studiejaar lopen de studenten een aantal langdurende stages:

- Optometrie - een optometrische stage van 15 EC in een niet-klinische setting en een oogheelkundige stage van 30 EC in een klinische setting;
- Orthoptie - drie Orthoptische seniorstages van 15 EC.

Studenten stellen leerdoelen op en bespreken met hun stagebegeleider hoe zij de opdrachten gaan uitvoeren. De stagebegeleiders leveren ook een bijdrage in het 'opleiden' van de student, door hen te coachen in het toepassen van sociale vaardigheden en vakvaardigheden. Binnen deze stages oefenen de studenten ook het klinisch redeneren. (Zie standaard 3 paragraaf 'afstuderen'.)

De opleidingen borgen de kwaliteit van de stageplekken en de stagebegeleiding goed. Een auditcommissie onderzoekt alle stageadressen minimaal eens in de vijf jaar op basis van drie recente evaluaties van studenten en een evaluatie van de opleiding. De stageadressen krijgen vervolgens een certificaat voor 1, 3 of 5 jaar. Stageadressen die niet (meer) voldoen komen niet op de lijst/worden van de lijst gehaald.

Ook organiseren de opleidingen jaarlijks twee bijeenkomsten met de stagebegeleiders van de stageadressen, waarin ze met de begeleiders afstemmen over de stage (opdrachten, beoordelen) en sinds kort in de vorm van workshops onderwerpen bespreken, bijvoorbeeld over klinisch redeneren.

¹⁵ HUBL: Hogeschool Utrecht blended learning

Deze bijeenkomsten acht het auditteam heel belangrijk, daar een flink deel van het onderwijs buiten de opleidingen plaatsvindt en docenten niet in de gelegenheid zijn alle studenten op de stageplek te bezoeken en vaak alleen langsgaan als er problemen zijn.

In principe gaan de studenten niet op zoek naar een eigen stageplek, maar solliciteren zij naar een adres van de stagelijst.

De opleidingen maken ook gebruik van stageadressen in het buitenland.

In verband met de grote instroom van studenten Optometrie in 2015, biedt de opleiding Optometrie studenten ook de mogelijkheid stage te lopen in de zomerperiode.

De vertegenwoordigers vanuit het werkveld spraken de wens uit, dat de opleiding Orthoptie explicieter kijkt naar de complexiteit van de stageplek voor de senior-stage 1, 2 en 3 en de studenten op basis daarvan matcht. Dat vergroot de kans van slagen om de doelen van de verschillende opeenvolgende stages op de aangewezen stageplekken te behalen. De opleiding probeert hier wel rekening mee te houden, maar het werkveld ziet op dit punt nog verbetermogelijkheden.

Het auditteam beveelt de opleiding Orthoptie aan hier structureel aandacht aan te besteden.

Vrije ruimte en verkorte routes

Naast het majorprogramma (210 EC) bieden beide opleidingen ruimte voor profilering (30 EC). Daarin mogen de studenten hun eigen programma samenstellen, gericht op verdieping of verbreding. De studenten kunnen hierbij kiezen uit het minorenaanbod van de hogeschool of een andere instelling voor hoger onderwijs.

De opleidingen Optometrie en Orthoptie bieden zelf geen minoren aan. Ze verzorgen wel nascholingscursussen voor de werkende professional (optometristen en orthoptisten). Dat aanbod willen ze op termijn omvormen tot minoren voor de bacheloropleidingen.

De studenten en alumni die het auditteam sprak, juichten dit laatste toe. Als zij zich willen verdiepen in bijvoorbeeld managementzaken of zorg algemeen, is er wat te kiezen. Maar voor een student die dieper wil ingaan op oogspecifieke zaken, is er nu geen aanbod.

Wel bieden de opleidingen de mogelijkheid een profileringsstage te lopen. Daarbij participeren studenten in een onderzoek bij het facultaire Kenniscentrum, een oogheekundige afdeling van een academisch ziekenhuis of een andere onderzoeksinstelling waar de opleiding contact mee heeft.

Voor studenten die meer uitdaging zoeken buiten het reguliere programma is er de mogelijkheid om honoursonderwijs te volgen i.c. deel te nemen aan een facultaire Top-class. Daarmee kunnen zij 'sterren' (honoursprestaties) verwerven. Daarnaast kan een student een onderwijsonderdeel zo uit te diepen dat hij een (facultaire) 'ster' verdient.

Tot slot bieden de opleidingen de optometriestudenten na het eerste jaar de mogelijkheid de studie Orthoptie ernaast te volgen en de orthoptiestudenten de mogelijkheid de studie Optometrie ernaast te volgen. Studenten kunnen met een extra investering van ongeveer 2,5 jaar de tweede studie afronden, aangezien ze de gemeenschappelijke vakken optometrie en orthoptie dan niet opnieuw hoeven te volgen.

Per cohort maken tussen de drie en acht studenten gebruik van deze regeling. Dit zijn met name Orthoptiestudenten. De studenten die het auditteam sprak, verklaarden dit vanuit de opzet van de programma's. Bij Orthoptie krijgen studenten al direct in het eerste jaar veel theorie. Dat helpt hen bij het daarna starten met Optometrie. Optometrie is praktischer en gemakkelijker als tweede studie in te passen, aldus de studenten. Omgekeerd is het lastiger, omdat de opleiding Optometrie veel van de theorie pas in het tweede jaar koppelt aan wat studenten leerden in het meer praktische eerste studiejaar.

Onderzoek

De opleiding kent een aparte onderzoeksleerlijn Evidence Based Practice (EBP) die door het hele curriculum heen loopt. Daarin ontwikkelen de studenten een onderzoekende houding.

Ze krijgen kleine onderzoeksopdrachten, formuleren onderzoeksvragen en leren hun beroepshandelingen te onderbouwen vanuit evidence uit onderzoek en op basis van best practices. De EBP-lijn eindigt in een afstudeeronderzoek. De opleidingen waren met het werkveld in gesprek over een passende, mogelijk andere invulling van dit afstudeeronderzoek. (Zie verder standaard 3.)

In het project 'Reflective Practitioner Oogzorg' dat in september 2016 van start is gegaan, zullen de opleidingen het onderzoekend en reflectief vermogen nader definiëren en vervolgens in het onderwijs nader uitwerken. Daarbij zullen zij ook nader bepalen op welke manier studenten kunnen participeren in praktijkgericht onderzoek.

De opleidingen hebben in samenwerking met het facultaire Kenniscentrum Innovatie van Zorgverlening een gezamenlijk onderzoeksprogramma opgesteld met als thema 'Visueel Functioneren en Participatie in alle levensfasen' met vier onderzoekslijnen over het hele spectrum van de oogzorg: 'Voorzorg', 'Meervoudige Zorg', 'Optimaal visueel functioneren, tijdens complexe taken en/of sub-normaal gezichtsvermogen' en 'Optimaliseren van patiëntgerichte Oogzorg'. Het programma is op de internationale oogzorgwereld gericht. Het ligt in de bedoeling dat de opleidingskliniek ook meer en meer als onderzoeksomgeving gaat dienen, waar docenten en studenten in participeren.

Onder de hogeschoolhoofddocent wordt het onderzoeksprogramma verder uitgerold en nauw met het onderwijsprogramma verweven.

Het auditteam acht dit een mooie volgende stap in het onderzoek dat studenten moeten uitvoeren. Het auditteam beveelt de opleidingen in dit verband ook aan actief onderzoeksvragen op te vragen bij het werkveld en het werkveld hiervoor gevoelig te maken.

Internationale dimensie

Via internationale vakliteratuur doen studenten kennis op. Ook wisselen docenten en studenten kennis uit in hun contacten met buitenlandse opleidingen. Studenten krijgen de mogelijkheid stage te lopen in het buitenland of (samen met docenten) te participeren in internationale missies van hulporganisaties op het gebied van oogzorg.

Beide opleidingen leggen hun internationale focus op intensieve Europese uitwisseling op het gebied van onderzoek en onderwijs en brengen nieuwe inzichten in, bijvoorbeeld over klinisch redeneren. Dat is in andere landen nog niet zo uitgebreid vormgegeven.

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de Nederlandse opleidingen op bepaalde terreinen meer brengen dan kunnen halen in het buitenland. In hun samenwerking zijn ze een voorbeeld voor andere landen.

Zoals al onder standaard 1 is vermeld, is de opleiding Optometrie lid van de Optometry School Council, waar de inhoud van het curriculum van de GOC-geaccrediteerde opleidingen besproken en vergeleken wordt. Ontwikkelingen in het internationale werkveld worden op deze manier vroegtijdig ingebracht in het onderwijs in Nederland.

De opleiding Orthoptie is oprichter en voorzitter van het Education Committee van de Orthoptistes de la Communauté Européenne (OCE). Daarin delen de Orthoptie-opleidingen o.a. inhoudelijke en didactische kennis.

Verschillende docenten van beide opleidingen zijn daarnaast internationaal actief in bijdragen op congressen, in besturen en (educatie)commissie(s).

Toelating/intake en doorstroom

Omdat de rendementen (te) laag waren, hebben de opleidingen sinds de vorige audit (2010) maatregelen getroffen, zoals betere voorlichting vooraf over de bèta-inhoud, duidelijke communicatie gedurende de opleiding, intensieve studiebegeleiding, verbetering in de toetsing. De opleidingen stellen geen eisen aan het profiel in de vooropleiding, maar de studenten moeten wel wiskunde in hun pakket hebben gehad.

Omdat deze maatregelen nog steeds niet leidden tot het gewenste resultaat, zijn de opleidingen met ingang van het studiejaar 2015-2016 overgegaan tot decentrale selectie.

Via een test medisch-technisch inzicht toetsen de opleidingen het analytisch vermogen en het begrip van de studenten. Daarnaast moeten de studenten een motivatie-brief schrijven en voeren de opleidingen met elke student een gesprek.

Bij de opleiding Optometrie heeft dit inmiddels geresulteerd in verbeterde rendementen. Bij de opleiding Orthoptie (nog) niet.

Uit recent uitgevoerd onderzoek is gebleken dat de redenen van uitval bij Orthoptie divers zijn: onder andere te moeilijk of toch de verkeerde studiekeuze. Veel studenten bij de oogzorgopleidingen zijn van niet-westerse afkomst en hebben als vooropleiding mbo. Studenten die het auditteam sprak, vertelden tevens dat het moeilijker uit te leggen is wat orthoptie inhoudt. Je begrijpt het eigenlijk pas goed als je ermee aan de slag gaat, aldus de studenten.

Beide opleidingen hebben met de studenten ook gekeken naar knelpunten in het curriculum. Zo zijn lastiger onderwerpen naar achteren verplaatst en is er specifieke aandacht gekomen voor een praktijktoets in het eerste studiejaar, waarop veel studenten struikelen.

De decentrale selectie leverde voor Orthoptie tot nu toe geen uitkomst, daar het aantal aanmeldingen lager was dan het afgesproken maximum en de opleiding niet hoefde te kiezen. De opleiding Orthoptie heeft laten weten, dat zij doorgaat met de reeds ingezette maatregelen. Ook zorgt zij voor binding, door in het begin van de studie dezelfde docenten voor dezelfde vakken in te zetten.

Het auditteam is van oordeel, dat de opleidingen dit aspect heel serieus hebben aangepakt/aanpakken. De bèta-inhoud zou naar de mening van het auditteam op de website nog sterker benadrukt mogen worden. Ook aan de communicatie over wat met name orthoptie precies inhoudt, moet de opleiding blijvend aandacht besteden.

Personeel

Het auditteam trof een goed gekwalificeerd en nauw bij de studenten betrokken team. Het team is overwegend afkomstig uit het oogzorgdomein en 25 van de huidige 55 docenten hebben nog een werkring als optometrist of orthoptist. Daarnaast brengen gastdocenten - experts als een oogarts, apotheker – specifieke kennis en actualiteit in het curriculum in. Een groot deel (70%) van de docenten heeft taken in beide opleidingen.

Inmiddels heeft 80% van de docenten een masteropleiding gevolgd en is 15% van deze docenten gepromoveerd. Docenten volgden o.a. een vakinhoudelijke master in Engeland, een onderwijskundige master of een master op het gebied van coaching. Dit heeft o.a. een gunstige uitwerking op de onderzoekende houding van de docent, op zijn kritisch denken en handelen en op de begeleiding die hij de student kan bieden bij o.a. het kritisch reflecteren en het uitvoeren van onderzoek.

Tijdens de audit is ook gesproken over de werkdruk die in het medewerkerstevredenheids-onderzoek laag scoorde. De docenten noemden een aantal aspecten die daaraan ten grondslag lagen, zoals de grote toename van studenten Optometrie, het werken op twee locaties, het niet hebben van een eigen werkplek waar privé overlegd kan worden, de benodigde inspanning/tijd voor eigen professionalisering tot master en het inwerken van nieuwe collega's. De toename van studenten had in het begin ook gevolgen voor de (beschikbare) ruimte in de kliniek en het vinden van genoeg stageplaatsen.

Het werken in twee gebouwen leverde knelpunten op in de onderlinge communicatie. Dat hebben de opleidingen inmiddels verbeterd door het instellen van een zogenoemde 'overlegcorridor'. Hierin ontmoeten docenten elkaar op vaste momenten in de week, zodat zij de gelegenheid hebben met elkaar af te stemmen.

Ook is het team nu op sterkte, waardoor de druk op zittende docenten is afgenomen. Tevens hebben docenten uren toegekend gekregen voor het verrichten van specifieke taken.

Het auditteam beveelt het management aan, alert te blijven op de werkdruk om te voorkomen dat de balans de verkeerde kant op slaat. Het is in dezen belangrijk dat (het management van) de opleidingen prioriteiten aanbrengen in alle activiteiten die er op de agenda staan.

Vorzieningen

De opleidingen verzorgen het onderwijs op twee locaties, die op korte loopafstand van elkaar zijn gelegen. Op de nieuwe locatie van het Instituut voor Paramedische Studies verzorgen de docenten met name de theorie. Op de vroegere locatie is de Oogzorgkliniek gevestigd. Deze kliniek maakt deel uit van de gemeenschappelijke kliniekruimten van de opleidingen van het instituut. Er is een centrale afsprakenbalie voor alle patiënten en een gezamenlijk wachtruimte. De materiële voorzieningen en de aanwezige apparatuur die de opleidingen in de kliniek ter beschikking hebben, zijn state-of-the-art en maken het voor de studenten goed mogelijk hun benodigde vaardigheden in de oogzorg te ontwikkelen.

Het knelpunt van de grote toestroom van studenten Optometrie in 2015 is inmiddels opgelost. De opleidingen hebben meer praktijkruimten gecreëerd en hebben (tijdelijk) aanpassingen in het rooster aangebracht o.a. door avondsessies in de kliniek.

De informatievoorziening die via de digitale studentinformatiesystemen Osiris, Sharepoint en HUBI beschikbaar is voor docenten en studenten, is naar wens.

Weging en Oordeel

Aan de opleidingen is een goed gekwalificeerd en nauw bij de studenten betrokken team verbonden, dat zorgt voor een sterk op de beroepspraktijk gericht programma.

De geformuleerde leerdoelen met kritische prestatie-indicatoren op drie verschillende niveaus zorgen ervoor dat het voor alle betrokkenen duidelijk is, wat de opleidingen precies van de student verwachten. De studenten kunnen door het programma te doorlopen de vereiste competenties ontwikkelen. Het is een mooi aanbod, dat studenten die dat willen deels tegelijkertijd twee studies kunnen volgen.

Het auditteam is onder de indruk van de verbeterlagen die de opleidingen de laatste jaren hebben gemaakt en die ze nog moeten/willen maken.

In de pré-kliniek en kliniek en gedurende de verschillende stages krijgen de studenten veel gelegenheid hun vaardigheden te ontwikkelen en praktijkervaring op te doen. Daarmee beginnen de opleidingen al vroeg in de studie. De voorzieningen in de kliniek zijn state-of-the-art en de opleidingen borgen de kwaliteit van de stageplekken en de stagebegeleiding goed.

De opleidingen zorgen er met de leerlijn EBP voor dat de studenten een onderzoekende houding ontwikkelen en kritisch reflecteren op het eigen handelen. De opleidingen zullen hierin nog volgende slagen maken na herdefiniëring van de competentie 'reflective practitioner'. Het is een mooie volgende stap, dat de opleidingen de onderzoeken die studenten en docenten uitvoeren, gaan koppelen aan het onderzoeksprogramma en de onderzoekslijnen.

De internationale dimensie komt voldoende aan bod.

Het auditteam is van oordeel, dat de opleidingen het probleem van de lage rendementen heel serieus hebben aangepakt/aanpakken. Het is belangrijk dat de opleidingen hier aandacht aan blijven besteden.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande sterke punten (sterk op de beroepspraktijk gericht programma, duidelijke leerdoelen, veel gelegenheid tot oefenen in de (pré-)kliniek en op de verschillende stageadressen, goed gekwalificeerd team) tot het oordeel 'goed' voor deze standaard voor beide opleidingen. De ontwikkelpunten waarmee de opleidingen al bezig zijn (onderzoekend en reflectief vermogen en verhoging rendementen Orthoptie), staan dit oordeel niet in de weg.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing

Toelichting NVAO: De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk. De examencommissie van de opleiding borgt de kwaliteit van de tentaminering en examinering.

Bevindingen

Systeem van toetsen en beoordeling

De opleidingen hebben in de notitie 'Toetsbeleid opleidingen Oogzorg 2015-2016' hun beleid duidelijk vastgelegd. Dit hebben zij vervolgens nader uitgewerkt in een toetsplan, waarin zij hebben beschreven waar in het curriculum en op welk niveau ze de toetsen uitvoeren. Het toetsplan is gebaseerd op de Body of Knowledge and Skills (BoKS), waarin alle vaardigheden in zijn benoemd.

De opleidingen hebben toetsmatrijzen opgesteld die de constructie van de toetsen specificeren (toetsontwerpen, vraagverdeling, type etc.) zodat deze transparant zijn voor zowel de docenten als de studenten. De opleidingen beoordelen de specifieke prestatie- en gedragsindicatoren aan de hand van een beoordelingsformulier, criterialijst of een rubric die is afgeleid van de toetsmatrijs.

De verschillende toetsvormen zijn passend bij de gevraagde vaardigheden (conceptueel, integraal, praktisch, reflectief). Zo toetsen de opleidingen conceptuele vaardigheden overwegend digitaal en de integrale- en vaardigheidstoetsen in realistische praktijksituaties. In de eerste twee studie jaren zijn er veel BoKS toetsen. In de daarop volgende jaren zijn er meer integrale toetsen en doen de opleidingen een appèl op reflectieve vaardigheden.

Voor digitale toetsen maken de opleidingen gebruik van het fraaie systeem Testvision, dat examinatoren ook informatie levert voor de analyse van de eigen toets.

Het auditteam acht het toetssysteem goed op orde.

Borging validiteit, betrouwbaarheid en inzichtelijkheid

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleidingen op verschillende manieren de validiteit, betrouwbaarheid en inzichtelijkheid van het toetsen en beoordelen borgen:

- de opleidingen hebben het toetsproces, doelen en prestatie-indicatoren voor de studenten en docenten duidelijk beschreven in de cursushandleidingen. De opleidingen hebben hierin flinke slagen gemaakt. Er is een duidelijke samenhang tussen de competenties, leer- en toetsdoelen, prestatie-eisen en toetsvormen;
- de beoordeling en de becijfering gebeurt aan de hand van een beoordelingsformulier met criteria of een rubric;
- voor de beoordeling van de externe stages door de stagebegeleider heeft de opleiding Optometrie rubrics uitgewerkt en het beoordelingsformulier aangepast. De opleiding Orthoptie is conform hieraan, nu ook bezig;
- de opleidingen passen het zogenoemde vierogenbeleid toe. Bij alle toetsen zijn bij het ontwerp en/of de afname en/of de beoordeling meerdere docenten/examinatoren betrokken. De Toets Expertgroep (TEG) ziet hierop toe en heeft hierbij een ondersteunende rol. Bij de toetsing van de eindproducten van de AfstudeerEenheid zijn structureel twee examinatoren betrokken;
- de opleidingen scheiden bij een aantal toetsen van de AfstudeerEenheid het begeleiden en beoordelen, waarbij de examinatoren geen begeleider van de student zijn geweest. Bij het beoordelen van het proces van het afstudeeronderzoek is de begeleider wel betrokken;
- docenten analyseren de eigen toets na afname en vullen daarover een toetsevaluatieformulier in. De TEG ziet hier op toe. Zowel de TEG als de examencommissie voert steekproeven uit op de toetsanalyses en voorzien de docenten/examinatoren van adviezen;

- de docenten houden normvindingsbijeenkomsten met betrekking tot het opstellen van toetsvragen en het beoordelen van o.a. de afstudeereenheid. Vanaf september 2016 vinden deze bijeenkomsten gestructureerd plaats.

Met ingang van september 2016 onderzoekt ook het Facultaire Kenniscentrum jaarlijks een aantal afstudeerproducten bij alle opleidingen van de faculteit.

Daarnaast legt de opleiding jaarlijks een steekproef van de afstudeerartikelen voor aan een externe commissie van minimaal masteropgeleide experts op diverse terreinen in het werkveld. Het auditteam is positief over deze activiteiten.

Het auditteam heeft ook zelf een steekproef van toetsen bekeken. Het auditteam is van oordeel, dat de toetsen op orde zijn. Er zijn toetsmatrijzen, er is een duidelijke opbouw in moeilijkheidsgraad en de vorm en de inhoud passen bij de leerdoelen.

Het beoordelingsformulier van het afstudeeronderzoek met de voorgeschreven feedback is in de ogen van het auditteam (te) lang. Het auditteam adviseert de opleidingen daar nog eens kritisch naar te kijken en te zoeken naar mogelijkheden voor 'ontprotocolliseren' i.c. vereenvoudiging van het formulier.

Het auditteam ziet de meerwaarde van het studenten samen laten werken aan opdrachten zoals in het afstudeeronderzoek, maar de individuele component zou beter traceerbaar moeten zijn via de studiehandleiding en in de beoordelingsformulieren.

De studenten die het auditteam sprak, waren tevreden over het toetsen en beoordelen. De studenten Orthoptie hadden wel problemen gehad met de bandbreedte in de beoordeling van bepaalde praktijktoetsen. De docenten bleken met elkaar te verschillen van mening over de (gewenste) uitvoering van handelingen. Dit blijkt ook landelijk een kwestie te zijn, omdat er twee verschillende 'scholen' in de Orthoptie bestaan. Inmiddels heeft de opleiding hierin verbetering gebracht en stemmen de docenten van te voren met elkaar af over de beoordeling van de opdracht: als de student zijn handeling goed kan onderbouwen, keuren de docenten dit nu goed, ook al zouden ze het zelf anders hebben uitgevoerd. Het auditteam acht dit een belangrijke verbetermaatregel, omdat de studenten niet afhankelijk mogen zijn van de persoonlijke mening van docenten om een voldoende te krijgen.

Examencommissie en Toets Expertgroep (TEG)

Het auditteam is van oordeel, dat de examencommissie van de opleidingen een stevig rol vervult. De commissie houdt goed de vinger aan de pols en voert een eigen agenda – de kwaliteitskalender – met actiepunten die ze wil (laten) aanpakken. Zo maakte de commissie o.a. duidelijke afspraken met de opleiding over de afstudeereenheid, de scholing van docenten tot examinerator en de borging van de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid.

In de commissie hebben docenten zitting vanuit de verschillende opleidingen van het instituut voor Paramedische Studies, die ieder verantwoordelijk zijn voor één van de opleidingen, zijnde niet de eigen opleiding. Daarmee borgt de commissie haar onafhankelijk oordeel.

De examencommissie heeft een deel van haar taken gedelegeerd aan de Toets Expertgroep (TEG). De TEG ondersteunt de examineratoren bij de uitvoering van de toetsing, draagt bij aan het ontwerp van toetsplan en toetsmatrijzen en ziet volgens een kwaliteitscyclus toe op toetsanalyses en het uitvoeren van verbeteracties. Dit gebeurt zowel op het niveau van de individuele toets als op het toetssysteem als geheel. Het auditteam is onder de indruk van de kwaliteit van de werkzaamheden van de TEG.

De examencommissie en TEG borgen de kwaliteit van het toetsen en beoordelen goed.

Afstuderen

De AfstudeerEenheid bestaat uit twee cursussen die representatief zijn voor het eindniveau van alle beroepscompetenties:

- *de afstudeerstage* – daarin toetsen de opleidingen de competenties uit alle drie de doelcompetentiegebieden i) de orthoptist/optometrist als hulpverlener, ii) de orthoptist/optometrist als manager, iii) de orthoptist/optometrist als beroepsontwikkelaar met nadruk op het aspect 'bevorderen van de eigen deskundigheid.
- *het afstudeeronderzoek* – daarin toetsen de opleidingen de competenties uit het competentiegebied iii) de orthoptist/optometrist als beroepsontwikkelaar met nadruk op de onderzoekende en innoverende rol van de professional.

Afstudeerstage (Optometrie 30 EC/Orthoptie 15 EC):

De opleidingen beoordelen de afstudeerstage aan de hand van een portfolio en een eindgesprek met een toets (assessment) op de stageprestaties en een toets op klinisch redeneren. Beide toetsen wegen even zwaar.

Het portfolio bevat de door de student uitgevoerde opdrachten met bewijsstukken en de beoordeling van de stagebegeleider.

Gedurende de afstudeerfase moeten de studenten op een aantal verplichte terugkomdagen casuïstiek inbrengen vanuit hun stage. Over deze cases moeten zij klinische redeneren, waarbij ze kritisch kijken naar hun eigen handelen en dit handelen onderbouwen met evidence op basis van literatuur. De studenten moeten acht uitgewerkte cases in hun portfolio opnemen. Daarvan komen er vijf aan de orde in het eindassessment.

De definitieve beoordeling van de student vindt plaats in een eindgesprek met twee examinatoren. Daar is de stagedocent niet bij betrokken.

afstudeeronderzoek (15 EC):

Studenten voeren in tweetallen een (deel)onderzoek uit naar een voor de beroepspraktijk relevant vraagstuk, schrijven daarover een artikel en houden er een referaat over.

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleidingen de individuele bijdrage van elke student in het onderzoek bewaken. De begeleiders en examinatoren controleren en toetsen dit gedurende het proces en tijdens het referaat. Studenten die onvoldoende zelfstandig functioneren, mogen niet verder deelnemen aan het afstudeeronderzoek.

De studenten krijgen samen één cijfer voor het artikel. Het referaat bestaat uit een presentatie en een discussie, waarbij beide studenten verschillende vragen moeten beantwoorden.

Bij de beoordeling zijn twee examinatoren betrokken, die minimaal masterniveau hebben en vakinhoudelijk en/of methodologisch deskundig zijn. De eerste examiner is een onafhankelijk beoordelaar, de tweede examiner was de begeleider van de studenten.

Zoals al onder standaard 2 is beschreven, gaan de opleidingen in het kader van het project 'Reflective practitioner oogzorgprofessional' ook de leerlijn EBP herzien. Dat kan uitmonden in een ander, meer op vragen uit de beroepspraktijk toegesneden vorm van het afstudeerproduct. De opleidingen voeren hierover ook het gesprek met de externe commissieleden die jaarlijks worden gevraagd een steekproef van artikelen te beoordelen. Het auditteam vindt dit belangrijk, daar twee derde van de bestudeerde eindwerken literatuuronderzoeken betrof. Het acht ook andere vormen van praktijkonderzoek denkbaar.

Weging en Oordeel

De opleidingen toetsen op een valide, betrouwbare en inzichtelijke wijze. De opleidingen hanteren een toetsplan en toetsmatrijzen waaruit blijkt dat zij alle competenties, kennis en vaardigheden op een steeds hoger niveau toetsen met behulp van verschillende passende toetsvormen.

De kwaliteit van de toetsen is op orde. Testvision biedt mooie mogelijkheden voor de digitale toetsing en voor het analyseren van toetsuitslagen. De individuele component in de opdrachten die de studenten samen uitvoeren, zou beter traceerbaar moeten zijn via de handleiding en in de beoordelingsformulieren.

De examencommissie en TEG borgen de kwaliteit van het toetsen en beoordelen goed. Het auditteam was onder de indruk van de activiteiten die de beide commissies in dit verband uitvoeren.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande tot het oordeel 'goed' voor deze standaard.

4.4. Gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de resultaten van tussentijdse en afsluitende toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren

Uit evaluaties en de gesprekken tijdens de audit met alumni vertegenwoordigers vanuit het werkveld is gebleken, dat de afgestudeerden op het gewenste niveau als optometrist of orthoptist functioneren. De pas afgestudeerden merkten op dat ze wel hadden moeten wennen aan de verantwoordelijkheid en de zelfstandigheid die er van hen werd verwacht. In de opleiding waren ze nog erg 'beschermd'.

Eigen oordeel auditteam gerealiseerd niveau

Het auditteam heeft van tien studenten Optometrie en van vijf studenten Orthoptie die afstudeerden in 2014-2015 en 2015-2016 eindwerken bestudeerd: de portfolio's met de bewijzen van uitgevoerde werkzaamheden en uitgewerkte cases in het kader van klinisch redeneren en het artikel dat de studenten schreven naar aanleiding van hun onderzoek. Het auditteam is van oordeel dat de afgestudeerden hierin hebben aangetoond dat zij kunnen denken en handelen op het vereiste niveau van een startende optometrist of orthoptist. Uit de portfolio's is op te maken, dat de studenten de competenties op minimaal niveau 3 (Dreyfus) beheersen. Uit de beschreven cases is op te maken, dat de studenten hebben geleerd klinisch te redeneren en op basis onderbouwd hun patiënten te behandelen. Het auditteam beoordeelde de artikelen met minimaal een voldoende. Het beoordeelde evenals de examinatoren van de opleidingen een flink aantal werkstukken met een afgerond cijfer 6. Veel onderzoeken betroffen literatuuronderzoek. Enkele onderzoeken waren experimentele onderzoeken. Deze vond het auditteam interessant. Bij de literatuuronderzoeken ging het vaak om het opzoeken van gegevens om onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Die onderzoeken zouden nog op een hoger niveau getild mogen worden, maar door de geringe omvang van het onderzoek (15 EC) was het voor de studenten vaak niet goed mogelijk zeer breed en/of diep te onderzoeken. Dat maakte de betrouwbaarheid van de resultaten en conclusies soms ook minder groot. Daar moeten de opleidingen nog eens naar kijken. Ook waren deze onderzoeken (nog) weinig praktijkgericht. Dat zijn aspecten waar de opleidingen nu wel mee bezig zijn. In sommige artikelen behoefde het gebruik van de Nederlandse taal nog aandacht. Het auditteam heeft geconstateerd dat de studenten wel worden beoordeeld op schrijfvaardigheid. Het beveelt de opleidingen aan de studenten daarbij ook te beoordelen op correct taalgebruik. De studenten met een hoog cijfer (8 of hoger) voerden een goed opgebouwd en goed beschreven praktijkgericht onderzoek of literatuuronderzoek uit.

Weging en Oordeel

Uit evaluaties en de gesprekken tijdens de audit met alumni vertegenwoordigers vanuit het werkveld is gebleken, dat de afgestudeerden op het gewenste niveau als optometrist of orthoptist functioneren. De studenten hebben in hun eindwerken (o.a. het portfolio van de afstudeerstage, de beschreven cases in het kader van klinisch redeneren en het artikel) aangetoond dat zij op het vereiste bachelorniveau beschikken over de competenties van een startbekwaam optometrist of orthoptist. Uit de portfolio's blijkt dat de studenten alle vereiste competenties op minimaal niveau 3 hebben aangetoond. Het auditteam beoordeelde alle artikelen met minimaal een voldoende.

De alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld zijn tevreden over het gerealiseerde niveau van de afgestudeerden.

Met inachtneming van de genoemde ontwikkelingspunten in het onderzoek (literatuuronderzoek op een hoger niveau tillen, realistisch in de tijd uit te voeren (literatuur)onderzoek en praktijkgerichtheid en correct gebruik van de Nederlandse taal in het artikel), acht het auditteam een oordeel 'voldoende' voor deze standaard op zijn plaats voor beide opleidingen.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

De goed gekwalificeerde en nauw bij de studenten betrokken docenten van de opleidingen Optometrie en Orthoptie bieden een sterk op de beroepspraktijk gericht programma waarmee studenten als startend optometrist of orthoptist aan de slag kunnen. De opleidingen hebben de laatste twee jaar forse slagen gemaakt in het optimaliseren van de organisatie en de opzet/inhoud van het onderwijs.

Het auditteam beoordeelt standaard 1 met betrekking tot de doelstellingen met een voldoende. Het auditteam beoordeelt standaard 2 met betrekking tot de samenhangende leeromgeving en standaard 3 met betrekking tot het toetsen en beoordelen met een 'goed'. Het auditteam beoordeelt standaard 4 met betrekking tot het gerealiseerde niveau met een 'voldoende'.

Omdat het auditteam standaard 4 als voldoende beoordeelt, komt hij op grond van de beslisregels van de NVAO tot het eindoordeel 'voldoende' voor deze opleiding.

6. AANBEVELINGEN

- Het auditteam beveelt de opleidingen aan op korte termijn volgende stappen te zetten in het actualiseren van de competenties en het (gezamenlijk) curriculum en samen met de beroepsverenigingen, de beroepenveldcommissies, met elkaar en met de andere opleidingen in het instituut de dialoog te (blijven) voeren. Vooral een goede afstemming met het werkveld is hierover essentieel.
- Het auditteam beveelt de opleiding Orthoptie aan structureel aandacht te besteden aan matching van studenten met de verschillende stageplekken voor de senior-stage 1,2 en 3, omdat dit de kans van slagen van de studenten vergroot om de doelen van de verschillende opeenvolgende stages op de aangewezen stageplekken te behalen.
- Het auditteam beveelt de opleiding aan de bèta-inhoud op de website nog sterker te benadrukken. Ook aan de communicatie over wat met name orthoptie precies inhoudt, moet de opleiding blijvend aandacht besteden.
- Het auditteam beveelt het management aan, alert te blijven op de werkdruk, om te voorkomen dat de balans de verkeerde kant opslaat. Het is in dezen belangrijk dat (het management van) de opleidingen prioriteiten aanbrengen in alle activiteiten/ voorgenomen wijzigingen die er op de agenda staan en een 'beleidsagenda light' opstellen.
- Het auditteam beveelt de opleidingen aan onderzoeksvragen op te vragen bij het werkveld en het werkveld hiervoor tevens gevoelig te maken.
- Het auditteam adviseert de opleidingen nog eens kritisch naar te kijken naar het (te) lange beoordelingsformulier van het afstudeeronderzoek met voorgeschreven feedback en te zoeken naar mogelijkheden voor 'ontprotocolliseren' i.c. vereenvoudiging van het formulier. Tevens adviseert het auditteam de opleidingen er voor te zorgen dat via de studiehandleiding en in het beoordelingsformulier de individuele component beter traceerbaar wordt.

BIJLAGE I Scoretabellen

Scoretabel paneloordelen hogeschool Utrecht hbo-bacheloropleiding Optometrie voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties	V
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	G
Standaard 3. Toetsing	G
Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties	V
Algemeen eindoordeel	V

Scoretabel paneloordelen hogeschool Utrecht hbo-bacheloropleiding Orthoptie voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties	V
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	G
Standaard 3. Toetsing	G
Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties	V
Algemeen eindoordeel	V

BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Optometrie (OP) & Orthoptie (OR) - Hogeschool Utrecht Woensdag 16 november 2016

Auditpanel
Ruud van der Herberg - voorzitter
Andrea Schneemann - deskundige Oogzorg
Stijn Laarakkers - deskundige verwante opleiding (MBRT)
Karen Nanninga - studentlid verwante opleiding (MBRT)
Rianne Versluis - secretaris

Tijd	Gesprekspartners (incl. namen en functies)	Gesprekspartners	gespreksthema's
08.15 – 08.30	Inloop & ontvangst auditteam		
08.30 – 09.00	Intern overleg auditteam		- vooroverleg - bestudering documenten ter inzage
09.00 – 09.45	Instituutsmanagement en opleidingsmanagement Optometrie & Orthoptie	- Henk Gloudemans – Directeur Instituut Paramedische Studies - Nancy Hartgring – Opleidingsmanager Optometrie & Orthoptie - Ingrid van Wijnen – MT-lid Optometrie & Orthoptie	- eigenheid opleiding - ambities - hbo-niveau - relatie beroepenveld - internationalisering - onderzoeksdimensie

0.9.45 – 10.00	Pauze		- interne terugkoppeling
10.00 – 11.00	Docenten Optometrie & Orthoptie	<ul style="list-style-type: none"> - Jannemiek Sonneveld (OP/OR) – MT-lid; Vz curriculumcommissie - Nelleke Brand (OP) - – MT-lid – docent - Vz. Toetsexpertgroep - Mari Gutter (OR) – docent - coördinator Afstuderen - Mirjam van Tilborg (OP) – docent – PhD-kandidaat - Janna Bruijning – hogeschoolhoofddocent - EBP - Eline Belgraver (OP/OR) – coordinator Stage - Lieve Braam (OR) - docent - Pascal van Rossum (OP) – docent – SLB-er 	<ul style="list-style-type: none"> - inhoud en vormgeving programma - eigen inkleuring programma - keuze werkvormen - onderzoekslijn - stage - internationale component - beoordelen en toetsen - borging niveau - aansluiting instromers - relatie docenten beroepenveld - eigen deskundigheid docenten - interactie onderwijs en onderzoek - opleidingsspecifieke voorzieningen
11.00 – 11.15	Pauze		- interne terugkoppeling
11.15 – 12.15	Studenten Optometrie & Orthoptie	<ul style="list-style-type: none"> - OP1 Fabian Huijkelom (MBO Optiek) - OP2 Tycho Townsend (HAVO) Lid SO2S - OP3 Pippa Defize (MBO) - OP4/OR4 Irem Bozkir (HAVO) <u>Combi</u> Vz Opleidingscommissie - OR1 Sofie van Borkum (HAVO) - OR2 Kim Jansen (HAVO) Lid SO2S - OR3 Esmeralda Visser (VWO) Lid Opleidingscommissie - OR4/OP4 Irem Bozkir (HAVO) <u>Combi</u> Vz Opleidingscommissie 	<ul style="list-style-type: none"> - kwaliteit en relevantie programma - studeerbaarheid - aansluiting - toetsen en beoordelen - kwaliteit docenten - opleidingsspecifieke voorzieningen - eigen producten
12.15 – 13.15	(Werk)lunch auditteam + inzien materiaal		<ul style="list-style-type: none"> - interne terugkoppeling - inzien materiaal

13.15 – 14.00	Rondleiding (pre)kliniek	<ul style="list-style-type: none"> - Annemarie Brouwer (OP) – docent - coördinator Kliniek OP - Diny van Drunen (OR) – docent - coördinator kliniek OR 	-
14.00 – 15.00	Werkveldvertegenwoordiging en Alumni Optometrie & Orthoptie	<p>Werkveld</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jacqueline Krijnen (OR) Stagebeleider - Hugo Huisman (OP) – Stagebegeleider - Vz BVC Optometrie - Meike Cornielje – Stagebegeleider – Vz. BVC Orthoptie <p>Beroepsverenigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gabrielle Jansen; Vz. Optometristen Vereniging Nederland - Sonja Vrugt – Vz. Nederlandse Vereniging voor Orthoptisten <p>Alumni</p> <ul style="list-style-type: none"> - Optometrie: Bart Hutmacher - Orthoptie: Tamara Zijl; 	<p><u>Gespreksonderwerpen Alumni:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - kwaliteit en relevantie van de opleiding (programma, docenten) - functioneren in de praktijk of vervolgopleiding <p><u>Gespreksonderwerpen Werkveld:</u></p> <p>Contacten met opleiding over:</p> <ul style="list-style-type: none"> - actuele ontwikkelingen en doorvertaling naar programma - andere wensen vanuit het werkveld - eigen inkleuring opleiding - stage en begeleiding - onderzoekscomponent - gerealiseerd niveau
15.00 – 15.15	Pauze		<ul style="list-style-type: none"> - interne terugkoppeling - bepalen pending issues - inzien materiaal
15.15 – 15.30	Pending issues Wie het betreft	<ul style="list-style-type: none"> - Henk Gloudemans - Nancy Hartgring 	
15.30 – 16.30	Interne terugkoppeling auditteam		<ul style="list-style-type: none"> - interne terugkoppeling - bepaling beoordeling
16.30 – 17.00	Terugkoppeling Optometrie & Orthoptie	<ul style="list-style-type: none"> - Allen 	

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleidingen is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van 19 december 2014. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het panel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleidingen geleverde documentatie heeft het auditteam zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de voltijdvarianten.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van de programma's. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleidingen, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditteam geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleidingen heeft het auditteam met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de betreffende opleidingen het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers.

Om te kunnen beoordelen of de beoogde eindkwalificaties worden behaald, heeft het auditpanel een selectie van eindwerken bestudeerd overeenkomstig de NVAO-richtlijn 'beoordeling eindwerken'.

Het oordeel van het auditteam, vastgelegd in één conceptrapport, werd aan de betreffende opleidingen voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scores. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs, 19 december 2014'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1, 3 of 4 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO. Een 'onvoldoende' bij standaard 2 leidt altijd tot een herstelperiode, onafhankelijk van het eindoordeel van het panel.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien tenminste alle standaarden minimaal voldoende zijn en twee standaarden als 'goed' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien tenminste alle standaarden minimaal 'goed' worden bevonden en twee standaarden als 'excellent' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.

BIJLAGE III Lijst geraadpleegde documenten

- Kritische reflectie opleiding
- Onderwijs- en examenregeling – OER.
- Overzicht van het ingezette personeel
 - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid
- Beroepscompetentieprofiel Optometrie; OVN 2010
- Competentiegericht Beroepsprofiel Orthoptist; NVvO 2014
- Competentieprofiel Optometrist; 2008
- Competentieprofiel Orthoptist; 2008
- Dublin descriptor Optometrie
- Dublin descriptor Orthoptie
- Oogzorg 2025; 2014
- Studiegids opleidingen Oogzorg 2015-2016
- Competenties in het curriculum Optometrie 2016-2017
- Competenties in het curriculum Orthoptie 2016-2017
- Kijk op onderwijs; 2013
- Visie op studieloopbaanbegeleiding; 2013
- Beleid- en organisatieplan 2012 - 2016
- Toetsbeleid Oogzorg 2015-2016
- Toetsplan en competentiematrix 2016-2017; 2016
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- AfstudeerEenheid opleidingen Oogzorg; 2016
- Op weg naar de Reflective Practitioner Oogzorg; 2016
- Overzicht onderzoeksactiviteiten Oogzorg; 2016
- Notitie Internationalisering Oogzorg; 2013-2016
- Jaarverslag examencommissie en verslagen opleidingscommissie
- Overzichtslijst van *alle* eindwerken van de laatste twee jaar (of van portfolio's / werkstukken waaruit het door de student bereikte eindniveau kan worden afgeleid).

Het auditpanel heeft de volgende studenten Optometrie en Orthoptie de eindwerken bekeken¹⁶:

Optometrie

aantal	studentnummer
1	1603875
2	1601025
3	1623777
4	1568363
5	1616827
6	1563530
7	1610660
8	1631433
9	1610158
10	1581442

¹⁶ Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

Orthoptie

aantal	studentnummer
1	1605924
2	1591848
3	1607202
4	1568413
5	1607509

BIJLAGE IV Overzicht auditpanel

Samenstelling en expertise van de panelleden die zijn ingezet.

Naam (inclusief titulatuur)	Rol	Expertise						Deelname bij
		Vakinhoud	Internationaal	Onderwijs en toetsing	Werkveld	visitatie-/ audit	Studentzaken	Hogeschool Utrecht
Drs. R.B.van der Herberg	Voorzitter			x		x		x
Dr. A.A.M. Schneemann	Lid	x	x		x			x
S.H.A. Laarakkers MSc	Lid			x				x
K. Nanninga	Studentlid						x	x
G.C. Versluis	Secretaris			x		x		x

Korte functiebeschrijvingen (cv's) van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

Naam (inclusief titulatuur)	Korte functiebeschrijvingen
Drs. R.B.van der Herberg	De heer Van der Herberg is partner van de Hobéon en treedt veelvuldig op als lead-auditor van auditpanels in het kader van accreditaties hoger onderwijs.
Dr. A.A.M. Schneemann	Mevrouw Schneemann is oogarts bij het St. Jansdal Ziekenhuis in Harderwijk.
S.H.A. Laarakkers MSc	De heer Laarakkers is hogeschooldocent bij de opleiding Medische Beeldvormende en Radiotherapeutische Technieken (MBRT) aan de Hanzehogeschool in Groningen.
K. Nanninga	Mevrouw Nanninga is student MBRT bij de Hanzehogeschool in Groningen.
G.C. Versluis	Mevrouw Versluis is senior-adviseur bij Hobéon; secretaris audit

Op 19 september 2016 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleidingen Optometrie en Orthoptie van Hogeschool Utrecht, onder het nummer 005016.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende tenminste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl